

Příloha 1

Kolísání mezi vzory *píseň* a *kost* – stav v současné spisovné češtině podle IJP

Veškeré níže uvedené informace jsou převzaty z IJP. Data, dostupná na adrese: <http://prirucka.ujc.cas.cz/?id=251>, byla stažena dne 21. 1. 2020.

„Skloňování ženských jmen kolísajících mezi vzory „píseň“ a „kost“

(...)

1.a Obecné poučení

Řada podstatných jmen rodu ženského (zakončených v 1. p. j. č. na souhlásku) kolísá mezi starším vzorem „kost“ a novějším vzorem „píseň“. Ve 2. p. j. č. a v 1., 3., 4., 5., 6. a 7. p. mn. č. se tak můžeme často setkat s dvojími koncovkami, tj. jak podle vzoru „kost“, tak podle vzoru „píseň“, případně některé pády mají koncovky jen podle vzoru „píseň“, jiné pády jen podle vzoru „kost“. Tento současný pohyb podstatných jmen rodu ženského ukazuje následující tabulka:

	2. p. j. č.	1., 4., 5. p. mn. č.	3. p. mn. č.	6. p. mn. č.	7. p. mn. č.
A	<i>-i</i>	<i>-i</i>	<i>-em</i>	<i>-ech</i>	<i>-mi</i>
	vzor „kost“: jména na <i>-ost</i> ; dále např. <i>část, srst, bolest, řeč, věc</i> ; mn. č. <i>děti</i>				
B	<i>-i</i>	<i>-i</i>	<i>-em / -ím</i>	<i>-ech / -ích</i>	<i>-mi</i>
	např. <i>pěst, past, mast, lest, pelest, propust, oběť, zed', paměť</i>				

C	<i>-i</i>	<i>-i</i>	<i>-em / -ím</i>	<i>-ech / -ích</i>	<i>-emi</i>
	např. <i>moc, nemoc, pomoc, velmoc</i>				
D	<i>-i</i>	<i>-i</i>	<i>-ím</i>	<i>-ích</i>	<i>-mi</i>
	např. <i>myš, veš, hrud', měd', plet', směs, smrt, step</i>				
E	<i>-i</i>	<i>-i</i>	<i>-ím</i>	<i>-ích</i>	<i>-emi</i>
	např. <i>lež, noc, mosaz, rez, ves, mysl, sůl</i>				
F	<i>-i / -ě(e)</i>	<i>-i / -ě(e)</i>	<i>-ím</i>	<i>-ích</i>	<i>-ě(e)mi</i>
	např. <i>žluč, moč, modř, čeled', kaprad', zád', žerd', čtvrť, drť, huť, nit, pečeť, závrať, ocel</i>				
G	<i>-i / -ě(e)</i>	<i>-i / -ě(e)</i>	<i>-ím</i>	<i>-ích</i>	<i>-ě(e)mi / -mi</i>
	např. <i>lod', suť</i>				

H	-ě(e)	-ě(e)	-ím	-ích	-ě(e)mi
	vzor „píseň“, např. <i>dlaň, krůpěj, křeč, láhev, obec, stáj</i>				

Přechod podstatných jmen od skloňování podle vzoru „kost“ ke vzoru „píseň“ je dosud neukončený a nerovnoměrný, jak pokud jde o jednotlivá slova, tak o jejich pádové tvary. Právě proto, že se jedná o velice dlouhodobý vývojový pohyb v českém tvarosloví (započal již ve staré češtině), který se týká poměrně velké skupiny slov, je obtížné zachytit v kodifikačních příručkách jeho současné stadium a každé rozčlenění, které tyto příručky přinášejí, je třeba chápat podmíněně.

Je proto těžké dát jazykovým uživatelům jednoznačné a dostatečně obecné doporučení, jak slova přecházející od vzoru „kost“ ke vzoru „píseň“ skloňovat. Chceme-li, aby naše vyjadřování bylo v souladu se současnou normou, řiďme se tím, co je uvedeno v základních příručkách. Ve školním vydání PČP najdeme řešení pro většinu běžných podstatných jmen. Ale setkáme-li se v textech s určitými odchylkami svědčícími o příklonu slov k vzoru „píseň“, nepovažujme je nutně za chybu, nýbrž za jeden z projevů dalšího vývoje češtiny.

2.a Přehled skloňování některých slov

V následujících tabulkách řadíme slova abecedně, varianty uvádíme podle PČP 1999, na prvním místě je častější varianta – podle výskytu v ČNK.

2.1a Jména zakončená na -c

	2. p. j. č.	1., 4., 5. p. mn. č.	3. p. mn. č.	6. p. mn. č.	7. p. mn. č.
<i>moc</i>	<i>-i</i>	<i>-i</i>	<i>-em / -ím</i>	<i>-ích / -ech</i>	<i>-emi</i>
<i>nemoc</i>	<i>-i</i>	<i>-i</i>	<i>-em / -ím</i>	<i>-ech / -ích</i>	<i>-emi</i>
<i>noc</i>	<i>-i</i>	<i>-i</i>	<i>-ím</i>	<i>-ích</i>	<i>-emi</i>
<i>pomoc</i>	<i>-i</i>	<i>-i</i>	<i>-em / -ím</i>	<i>-ech / -ích</i>	<i>-emi</i>
<i>pravomoc</i>	<i>-i / -e</i>	<i>-i / -e</i>	<i>-em / -ím</i>	<i>-ích / -ech</i>	<i>-emi</i>
<i>velmoc</i>	<i>-i</i>	<i>-i</i>	<i>-em / -ím</i>	<i>-ích / -ech</i>	<i>-emi</i>

2.2a Jména zakončená na -st/-st'

	2. p. j. č.	1., 4., 5. p. mn. č.	3. p. mn. č.	6. p. mn. č.	7. p. mn. č.
<i>lest</i>	<i>lsti</i>	<i>lsti</i>	<i>lstím</i> / <i>lstem</i>	<i>lstích</i> / <i>lstech</i>	<i>lstmi</i>
<i>mast</i>	<i>-i</i>	<i>-i</i>	<i>-ím</i> / <i>-em</i>	<i>-ích</i> / <i>-ech</i>	<i>-mi</i>
<i>past</i>	<i>-i</i>	<i>-i</i>	<i>-ím</i> / <i>-em</i>	<i>-ích</i> / <i>-ech</i>	<i>-mi</i>
<i>pelest</i>	<i>-i</i>	<i>-i</i>	<i>-ím</i> / <i>-em</i>	<i>-ech</i> / <i>-ích</i>	<i>-mi</i>
<i>pěst</i>	<i>-i</i>	<i>-i</i>	<i>-ím</i> / <i>-em</i>	<i>-ích</i> / <i>-ech</i>	<i>-mi</i>
<i>plst</i> / <i>plst'</i>	<i>-i</i>	<i>-i</i>	<i>-em</i> / <i>-ím</i>	<i>-ech</i> / <i>-ích</i>	<i>plstmi</i>
<i>propust</i>	<i>-i</i>	<i>-i</i>	<i>-em</i> / <i>-ím</i>	<i>-ích</i> / <i>-ech</i>	<i>-mi</i>

2.3a Jména zakončená na -t', -d'

	2. p. j. č.	1., 4., 5. p. mn. č	3. p. mn. č.	6. p. mn. č.	7. p. mn. č.
<i>čeled'</i>	<i>-di / -dě</i>	<i>-di / -dě</i>	<i>-dím</i>	<i>-dích</i>	<i>-děmi</i>
<i>čtvrť / čtvrť</i>	<i>-tě / -ti</i>	<i>-ti / -tě</i>	<i>-tím</i>	<i>-tích</i>	<i>-těmi</i>
<i>hut'</i>	<i>-tě / -ti</i>	<i>-tě / -ti</i>	<i>-tím</i>	<i>-tích</i>	<i>-těmi</i>
<i>chuť</i>	<i>-ti / -tě</i>	<i>-tě / -ti</i>	<i>-tím</i>	<i>-tích</i>	<i>-těmi</i>
<i>kaprad'</i>	<i>-dě / -di</i>	<i>-dě / -di</i>	<i>-dím</i>	<i>-dích</i>	<i>-děmi</i>
<i>loď</i>	<i>-di / -dě</i>	<i>-dě / -di</i>	<i>-dím</i>	<i>-dích</i>	<i>-děmi / -ďmi</i>
<i>měď</i>	<i>-di</i>	<i>-di</i>	<i>-dím</i>	<i>-dích</i>	<i>-ďmi</i>
<i>nit</i>	<i>-tě / -ti</i>	<i>-tě / -ti</i>	<i>-tím</i>	<i>-tích</i>	<i>-těmi</i>

<i>oběť</i>	<i>-ti</i>	<i>-ti</i>	<i>-tem / -tím</i>	<i>-tech / -tích</i>	<i>-ťmi</i>
<i>odpověď</i>	<i>-di</i>	<i>-di</i>	<i>-dím</i>	<i>-dích</i>	<i>-d'mi / -dmi</i>
<i>paměť</i>	<i>-ti</i>	<i>-ti</i>	<i>-tem / -tím</i>	<i>-tech / -tích</i>	<i>-tmi / -ťmi</i>
<i>pečet'</i>	<i>-ti / -tě</i>	<i>-ti / -tě</i>	<i>-tím</i>	<i>-tích</i>	<i>-těmi</i>
<i>plet'</i>	<i>-ti</i>	<i>-ti</i>	<i>-tím</i>	<i>-tích</i>	<i>-ťmi</i>
<i>pout'</i>	<i>-ti / -tě</i>	<i>-tě / -ti</i>	<i>-tím</i>	<i>-tích</i>	<i>-těmi</i>
<i>splet'</i>	<i>-ti</i>	<i>-ti</i>	<i>-tím</i>	<i>-tích</i>	<i>-ťmi</i>
<i>stat'</i>	<i>-ti / -tě</i>	<i>-tě / -ti</i>	<i>-tím</i>	<i>-tích</i>	<i>-těmi</i>
<i>sut'</i>	<i>-ti / -tě</i>	<i>-tě / -ti</i>	<i>-tím</i>	<i>-tích</i>	<i>-těmi / -ťmi</i>
<i>šed'</i>	<i>-di</i>	<i>-di</i>	<i>-dím</i>	<i>-dích</i>	<i>-d'mi</i>
<i>trať</i>	<i>-ti / -tě</i>	<i>-tě / -ti</i>	<i>-tím</i>	<i>-tích</i>	<i>-těmi</i>

<i>zád'</i>	<i>-di / -dě</i>	<i>-di / -dě</i>	<i>-dím</i>	<i>-dích</i>	<i>-děmi</i>
<i>závěť</i>	<i>-ti</i>	<i>-ti</i>	<i>-tím</i>	<i>-tích</i>	<i>-ťmi / -tmi</i>
<i>závrat'</i>	<i>-tě / -ti</i>	<i>-tě / -ti</i>	<i>-tím</i>	<i>-tích</i>	<i>-těmi</i>
<i>zed'</i>	<i>zdi</i>	<i>zdi</i>	<i>zdem / zdím</i>	<i>zdech / zdích</i>	<i>zdmi</i>
<i>změť</i>	<i>-ti</i>	<i>-ti</i>	<i>-tím</i>	<i>-tích</i>	<i>-ťmi</i>
<i>žerd'</i>		<i>-dě / -di</i>	<i>-dím</i>	<i>-dích</i>	<i>-děmi</i>
<i>žluť</i>	<i>-ti</i>	<i>-ti</i>	<i>-tím</i>	<i>-tích</i>	<i>-těmi</i>

2.4a Jména zakončená na -s, -š, -z, -ž

	2. p. j. č.	1., 4., 5. p. mn. č.	3. p. mn. č.	6. p. mn. č.	7. p. mn. č.
<i>lež</i>	<i>lži</i>	<i>lži</i>	<i>lžím</i>	<i>lžích</i>	<i>lžemi</i>
<i>mosaz</i>	<i>-i</i>	<i>-i</i>	<i>-ím</i>	<i>-ích</i>	<i>mosazemi</i>
<i>myš</i>	<i>-i</i>	<i>-i</i>	<i>-ím</i>	<i>-ích</i>	<i>myšmi</i>
<i>směs</i>	<i>-i</i>	<i>-i</i>	<i>-ím</i>	<i>-ích</i>	<i>směsmi</i>
<i>ves</i>	<i>-i</i>	<i>-i</i>	<i>-ím</i>	<i>-ích</i>	<i>vsemi</i>
<i>veš</i>	<i>-i</i>	<i>-i</i>	<i>-ím</i>	<i>-ích</i>	<i>vešmi</i>

2.5a Jména zakončená na *-l*

	2. p. j. č.	1., 4., 5. p. mn. č.	3. p. mn. č.	6. p. mn. č.	7. p. mn. č.
<i>běl</i>	<i>-i</i>	<i>-i</i>	<i>-ím</i>	<i>-ích</i>	<i>-emi</i>
<i>mysl</i>	<i>-i</i>	<i>-i</i>	<i>-ím</i>	<i>-ích</i>	<i>-emi</i>
<i>sůl</i>	<i>-i“</i>	<i>-i</i>	<i>-ím</i>	<i>-ích</i>	<i>-emi</i>

“